

Tereddut -7 / dowamy

Category: Edebi makalalar, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 24 январа, 2025

Tereddut -7 / dowamy Tereddut

Jenaby Hak biziň bu dünýäde nähili hereket etjegimizi bilýär. Emirlerine uýup uýmajagymyzam bilýär. Ýene-de synag etmegi zerur hasaplap bizi näme üçin bu dünýä iberýär?

Hawa, Allah nähili hereket etjekdigimizi bilýär, munuň bilen birlikde synagdan geçirmek üçin dünýä indirýär, tä arkamyza ýüklenen jogapkärçilige başarjaňlygymyzy we ukybymyzy kemala getirýänçäk. Hawa Ol bizi ýaradanda edil magdanlar ýaly ýaradypdyr. Mis magdany, kömür magdany, demir magdany, altyn magdany, kümüş magdany.

Muny her zady bar edip emele getiren Rabbimiz bolup edipdir. Edil bir senetkäriň ussatlyk we estetik ukyplarynyň bu senet eseri bilen görülmegini-bilinmegini arzuw edişi ýaly. Şonuň ýaly-da Jenaby Hakyň hem birnäçe isimleri we olaryň tejellesi bolan senetleri bardyr. Ine dürli-dürli senetlerini ynsanlaryň nazaryna hödürlemek üçin bu sergi jaýyny açyp gizlin gözelliklerini ýüze çykarypdyr.

Has aýk beýan edilse, kömür magdanynda isimler nähili ýüze çykarylýar, demirde, altynda, kümüşde nähili özüni tanadýar, soňra ynsanyň goşulyşmagy bilen sap altynda, sap kümüşde, demirde nähili ýüze çykýar... Bir ädim ätmek bilen kömrüň almaz bolmagynda nähili özüni görkezjegini dykgatymyza hödürlemek üçin dürli derejelerde we basgançaklarda isimleriniň talaplaryny, jilwelerini görkezýär we şýdip özüni doly tanamagymyza, pikir öwürmegimize mümkinçilik berýär. Hawa ähli zady ýaradan Oldur. Hem-de her zatda müňlerçe miwe berdirenem Oldur.

Netijede Onuň bu amaly bilen ynsanlar arassalanýarlar, päklenip-tämizleşýärler we jennete mynasyp halda girýärler. Ýagny magdanlar altyn bolýar, almaz bolýar, kümüş bolýar. Bu barada Serwerimiz (s.a.w.) hadysy şerifinde şeýle buýrýar:

«Ynsanlar edil magdanlar ýalydyr Jahlylyýetde haýyrly bolany, yslamyýete-de haýyrlydyr». Ýagny jahlylyýet döwründe yzzatly, edermen Omar yslamyýetde-de salyhatly, hemmeleriň göwnüni tapýan, azamatly we edermen Omar!.. Birinde örän ýowuz, örän gödek we islänini etdirdip bilen, beýlekisinde päli pes, ganatlary ýerden süýrenen, ynsanlaryň aýagynyň astynda, käfirlere, ýalançylara garşy azym, beýik bir Omar!.. Jahlylyýet döwründe nähili magdan bolan bolsa, yslamyýetde-de şeýle... Şonuň üçin gaýduwsyz, dogumly, gany dyňzap duran adamlary göremizde musulman bolsun diýip arzuw edýäris... Çünki jahlylyýetde eziz bolan yslamyýetde-de eziz bolar.

Yslam ynsan elementi bolan bu magdany eline alar. Ýugurar, bişirer, sap altyn halyna getirer. Sahaba şeýle sap altyn halyna gelipdi. Soňra bolsa gymmaty we saplygy pese düşmäge başlady. Saplygy 22, gymmaty 21, 20, 18, 17, 15... Ýigriminji asyrda musulmanlaryň arasynda saplygy 1-e çenli aşak düşmeler boldy. Hawa, bu asyr şeýle bir hapasy köp çykýan, ýasama altyny kän bir asyr!..

Diýmek biz dünýäde synagdan geçirilýäris, päklenjek bolalyň... Bu arada Allah (j.j.) nähili ýol bilen päklenjegimizi bilýär hem bizi synaga laýyk tutýar. Alla saklasyn! Bilmedigini bizden öwrenmek üçin däl. Ýagny Ol bizi biziň bilen synaýar. Has dogrusy, biz öz özüme synagda bolýarys.

Hawa, biz gaýrat we yhlas etdigimiz saplanmak ýolundadyrys, demir magdany bolsak demir bolmak, altyn magdany bolsak altyn bolmak ýoluna düşendiris. Hawa, şeýdibem gaýratymyzyň çatyşyna görä Rabbimiziň ezelde takdyr eden zadynyň orta çykmagyna wesile boljakdyrys. Ine şeýdip biz öz özüme synagdan geçirip Onuň beýik huzuryna öz bolşumyzda çykjakdyrys. Kuranyň beýan edişi ýaly: «Ol gün olaryň elleri aýaklary – goşup aýdalyň – gözleri, gulaklary, dilleri, dodaklary garşylaryna şaýatlyk etjek». Sen hem muny bilýän bolsaň öz-özüňe synag edilendiňi aňarsyň. Allah (j.j.) seniň ýagdaýyňy – Allah saklasyn! – öwrenmek üçin synag etmeýär. Tersine, seni saňa görkezýär we seni seniň bilen synag edýär.

Her zadyň gowusyny Ol biler.

Ähli pygamberler Arap ýarym adasyndan gelip çykandygyna görä, pygamber gönderilmeýän beýleki yklymlarda ýaşaýanlary ynanç we amal taýdan jogapkär etmek dogrymy we bu talap adalatlymydyr?

Bu sorag iki bölekden ybarat. 1. Pygamberleriň diňe Arap ýarym adasyndan döremegi we beýleki yklymlarda hiç bir nebiniň gelmezligi, 2. Özlerine pygamber iberilmedik milletleriň azaba ugradylmagynyň adalatlylyk bolmajaklygy.

Geliň indi öz gezeklerinde bu sowallaryň ikisiniň ele alalyň. Emma ondan öň ynsanlaryň arasynda Nebiniň tutýan orny, hatda zerurlygy meselesinde durup geçeliň.

Pygamberlik ýokary bir derejedir. Ol ynsanyň öz beýikliginiň Hakdan halka egilen bir şahasy we tebigatyň içinde emma tebigatdan aýratynlykda ýaşaýan barlygyň köňli we dilidir. Onda hem seçilmek, hem beýgeldilmek hem-de wezipeli edilip iberilmek bardyr. Danalarda bolşy ýaly, Nebi diňe beýik bir paýhas, närselere we hadysalara täsirini ýetirýän bir zehin däldir. Ol ähli ukyplary bilen işjeň, ajaýyp, hemişe öwüsýän we her öwüsgünde täze, gökler ötesine göterlen, meselelerine ylahy öwüsgünlerden çäreler gözleýän, närseleri arş bilen birikdirýän dana ynsandyr.

Onda jisim ruha, akyl kalba tabyn bolup, nazary isimler we sypatlar äleminde, aýlanyp dursa da Onyň gadamy nazarynyň ýetip biljek her ýerinde bilelidir.

Nebide duýgular iň soňky pyntygyna çenli ösüp kemala gelendir, görmek, duýmak we bilmek tebigy çäklerden geçip has giňdir. Olaryň görüşini dürli tolkunlar bilen düşündirmegiň mümkin bolmaýşy ýaly, eşidenlerini hem ses tolkunlary bilen düşündirip bolmaz. Aýratyn hem biziň derňemek we jemlemek ölçeğlerimiziň çäginden geçýän ylymlaryna erişmek asla hiç kime miýesser etmejekdir.

Ynsanlyk olaryň ýol görkezmegi sebäpli barlyga aralaşyp närseleri açyş edip biler. Olaryň yrşat we tälim halkalarynyň daşynda ne närselere, ne-de hadysalara kämil aralaşyp bilerler ne-de tebigatda anyk kesgitli derňewler geçirip bilerler...

Tebigatyň syrlaryny we ondaky ylahy kanunlaryny beşere peşgeş

etmek olaryň birinji dersidir we ders öwrenjelere laýyk derslerdir. Onyň ötesinde bolsa barlyk älemini, barlygyna şaýat görkezen Beýik Ýaradanyň isim we sypatlaryny bildirmek, aň ýetirip bolmajak Gudraty güýçli hakynda ölçeň we inçeden-inçe salyhatlylyk... Eger bütin bu älemleri elinde tutan, zerrelerden galaktika dumanlaryna çenli hökümni we sözünü ýöreden olary tesbi däneleri ýaly öwrüp-çöwren, haldan hala, şekilden şekile özgerdýän ajaýyp Gudratyň we Eradanyň Sahyby bilen oňa beriljek derejeler we degişli ediljek hususlar hakynda Nebileriň ap-aýdyň beýanlary bolmasady, Ol hakynda ne dogry söz aýtmak, ne-de dogry düşünmek mümkin bolardy.

Diýmek Nebi närseleriň we hadysalaryň içine girip, tutuş ýaşaýşy bilen bize ders berişi ýaly, her zadyň, her hadysanyň birinji dersi bolan Beýik Ýaradany, ajaýyp Gudrat we Erada Sahybyny isim we sypatlary bilen Zaty Uluhiýeti arasynda inçe deňlik we syrly arabaglanşygy esas alyp düşündiren hem ýene Oldur.

Beýle bolsa zeminiň hiç bir yklymy we hiç bir zaman aralygy olaryň bereketinden we nurundan mahrum galan däldir. Sebäbi olaryň yrşat halkalarynyň daşynda, barlyk älemine degişli henize çenline ne dury höküm berilipdir, ne-de pelsepäniň biri-birine gapma-garşy we şübheden doly bulaşyk howasyndan üstün çykylypdyr.

Esasan her yklymyň her döwrüň bir pygamberiň gözegçiligi astynda bolmagyny akyl, hikmet we Kuran birleşip güýçlendirýärler. Onda-da hiç-hili şübhe döretmejek şekilde...

Iň kiçi muzeýde, iň ýönekeý sergide hem ýol görkezijilere, taryp ediljilere zerurlygyň duýulşy ýaly, ýolbelet bolmazdan şeýle ýeri gezip görmegiň hiç-hili manysy yokdyr. Edil şonyň ýaly şu ajaýyp älem köşgüni ony görmäge gelenlere aňlatjak, ondaky inçe syrlary düşündirjek jarça we ýolgörkezija zerurlyk bardyr.

Şeýle hem döreden bu düzgün-nyzamy, bu sergi we sungatlaryň eserlerini dabaraly ýagdaýda ajaýyp bir sergide sergileýän, ähli hal- hereketleri we eserleri bilen özüni tomaşaçylara tanatmak isleýän Gudraty Güýçli sergileri açýar,, eserlerini görkezýär, tomaşaçylaryň dykgatyny çekýär, olary saýlan

deňsiz-taýsyz kişiler bilen öz Zady, sypatlaryny we isimlerini muşdak tomaşaçylaryna neneň tanatdyrmasyň, nämçin hikmet doly eserlerini manysyz goýsyn. Bu asla mümkin däldir. Hawa, her bir zady bir dil we nagma görnüşine getirip olar bilen bizlere hikmetini we maslahatlaryny aňladýan Beýik Biribar her dürli bidereklikden päkdir we mukaddesdir.

Galyberse-de Ol Gudraty Güýçliniň öz beýany bolan Kuran ýer yüzüniň her tarapynda ýaşap geçen pygamberlerden söz açýär. «Jelalym haky üçin biz her millete Allaha gulluk ediň, butlara çokunmaň diýip bir pygamber iberdik». (Nahl, 36).

Gynansak-da ynsanlyk bu beýik şahsyýetlerden alan dersini belli bir wagt geçenden soň unudýar ýa-da azgynlyga uçraýar. Wagtyň geçmegi bilen Nebileri we ýagşyzadalary butlaşdyryp taňry derejesine göteripdirler.

Greklerniň Taňrylar dagyndan, Ganga derýasyna çenli adamzadyň döreden birgiden oňanlary bardyr, olaryň häzirki görnüşleri bilen gelip çykyşlarynda örän uly parhlar bar bolsa gerek.

Ne Hytaýyň Konfusiýsini ne-de hindileriň Brahmanyň Buddasyna sygynyp öz taglymatlary bilen gelip ýeten netijäni deňeşdirmek mümkin däldir. Özgerip duran ynsan aňynyň ilki dörän hakykatlardan nähili uzaklaşandygyny anyklamak kyndyr.

Eger Kurany Kerim şübheleri aradan aýyran beýany bilen Hezreti Ysany bize tanatmasady, Serkofyň ala-garaňky diwarlarynyň arasynda poplaryň butparazlyk garaýyşlary bilen garjaşan düşüňjeleriniň içinden hakyky, sagdyn Hezreti Ysany tapmak mümkinem boljak däldi.

Ynsana Uluhiýetiň ýöňkelmegi we Zat-y Uluhyýetiň ynsanlaşdyrylmasy, biri-birine ters bolan «üç» we «biriň» iň birinji mesele hökmünde ynama ýerleşdirilmesi akyl we mantygy hasaba almazlyk Allaha garşy edilen iň beýik bihaýalykdyr.

Biziň günlerimizde çygryndan çykarylan hristian dabara we ybadatlary ybathanalary we çilehanalary bilen gadymy rim we grek butparazlygynyň arasynda hiç bir şekilde uly parh duýulmaýar. Kuranyň aýdyňlaşdyryjy we düşündiriji beýanlary nazara alynman hristian ybabdathanasy we ol ýerde bolup geçýänleri gören kişiniň Hezreti Mesihi (a.s.) Appolondan tapawutlandyrmasy örän kyn bolar.

Häzirki döwrümize şeýle ýakyn bir döwürde hristianlygyň öz kitap we pygamberlerini bu hala getiren nokatlaryndan başlap wagt ajdarhasynyň gorkunç dişleriniň arasynda kim bilýär gör näçe Mesihler owrap gidendir. Ygtybarly bir habardan bilişimize görä her nebiniň wezipesini özünden soňra yzyna eýerjileriň, dowam etdirjekdigine, olardan soňra bolsa bir topar bähbitparazlaryň bar zady başaşak, bulam-bujar etjekdigine nygtaýan pygamber sözi örän ähmiýetlidir. Hawa, şu sebäpben bu gün batyl dine öwrülen birnäçe dinler bar, asly arassa, gözbaşy wahyýdan gaýdýandygyna garamazdan dowam etdirjileriň nadanlygy we duşmanlarynyň ynsapsyzlygy sebäpli bu gün bütin esaslary bilen ýalan-ýaşryk zatlaryň ýygyndysyna öwrülipdirler.

Şeýle-de bolsa biziň günlerimize çenli saklanyp gelýän batyl dinleriň bir näçesiniň berk aslynyň bolandygyny ýeterlik derejede kuwwatly we her döwürň bir pygamberiň adyny almagy-da täsindir we göwne makuldur.

Pygamberlik berilmedige pygamber diýmek, nebiniň pygamberdigini inkär eden ýaly küfür saýylýar. Diňe hristianlygyň mysalyňa salgylanyp görsegem Buddizimiň gelip çykyşyna şübheli bakmazlyk, Brahmanizme seresaply çemeleşmek ynsanyň elinden gelmeýär. Hatda Konfusiýniň dykyn alan pelsepesiniň aňyrsyndan gözlemek, şamanizmi düşündirilip bilner diýip hereket etmek meniň pikirimçe dogry hasap edilmelidir.

Bular döreýişlerinde isle arassa, isle bulanyk syzyntgy bolsun häzirki ýagdaýlaryndan tapawutly bir mana eýe bolandyklaryna hiç kim şübhelenmeýär. Wagtyň we hadysalaryň olary köneldip, käte-de täze goşmaçalary bilen üýtgetmegi şeýle bir köp gezek bolup geçipdir ilkinji esaslandyryjylar dolanyp gelip görüp bilsediler getiren dinlerini tanamazlardy.

Dünýäde ýene şular ýaly ýoýulan birnäçe dinler bar we olaryň aglabasynyň ilki başdaky arassalyklaryny kabul etmekleri zerurdyr. Bir ýerinde Kuran: «Içinde pygamberi bolmadyk millet ýokdur» (Fatyr, 24) diýip ýer ýüzüni öz içine alýan höküm beripdir. Emma biz jahanyň çar tarapynda dörän we bir maglumata görä sany 124 müňe ýetýän pygamberlerden diňe 28-

isini bilýäris. Galyberse-de, bularyň arasynda-da birnäçesiniň haçan we nirede ýaşap geçendigine degişli hiç bir maglumatymyz ýok.

Dogrusy, gelip-geçen ähli pygamberleri bilmek hökmanlygy diýen ýaly zadam ýok. Kuran: «Olaryň bir kysmyny saňa hekaýat edip aňlatdyk, bir kysmyny bolsa aňlatmadyk» (Gafir,78) diýip beýan edilmedikleriniň üstünde durulmazlygyny hem duýdurypdyr.

Bu gün dinler taryhy, pelsepe we antropologiýa ylymlary öwrenilende biri-birinden örän uzak milletlerde hem biriniň beýlekisine örän ýakyn umumy nokatlarynyň bardygyny göze ilýär. Jemläp aýtsak, hemmesinde «köpden» «ýeke-täge» tarap, göterilmejek bela- beterleriň dep bolmagy üçin, beýik dergaha elleriňi açmak we gollaryňy ýokary göterip ýalbarmak, ruhy hadysalar bilen gatnaşykda meňzeş hereketler olaryň gözbaşynyň mugallymynyň birdigine yşarat edýär. Kanar adalaryndaky ýerli milletlerden maýýa halkyna çenli, bugdaý reňk indeýlerden adam iýiji taýpalara çenli olaryň dini dabara we ybadatlarynda, şol bir äheň we şol bir owaz duýulýar.

Professor, doktor Mahmut Mustafanyň iki sany juda wagşy taýpalar hakyndaky ylmy işleri bu ýagdaýy tassyklaýär. Doktoryň aýtmagyna görä Mawmawlar Musay atly bir ylahy ynanýarlar. Bu ilah Zatynda we hereketinde birdir. Birini dünýä indiren özi hem biri tarapyndan dünýä indirilen däldir. Taýy we meňzeşi-de ýokdur. Ol görünmez, bilinmez, diňe ýaradanlary bilen tanalar. Neýamneýam taýpasy barada-da Mawmawlaryň ynanjyna meňzeş zatlar hakynda söz açylypdyr. Olar hem ähli zada sözi ýöreyän, tokaýdaky her bir zady öz eradasy bilen herekete getiren we günälileri ýyldyryma urduran bir ylah bardyr, Ol-da Mabud-u Mutlakdyr diýip düşünpdirler.

Görşümüz ýaly olardaky ylah düşüňjesi bilen Kurandaky Zat-y Uluhyýet düşüňjesiniň arasynda uly bir parh ýok ýaly görünýär. Hatda Mawmawlar «Yhlas» süresiniň manysyny berýän sözleri aýdaýarlar» diýip-de bileris.

Medeniýetleri şeýle uzak we bize belli bolan pygamberleriň täsirinden daşardaky, gadymylygyny saklan bu kowumlar, ýaşaýşyň iň ýönekeý kanunlarynam bilmeýändiklerine garamazdan Allaha degişli bu iň çuň we iň dury düşüňjeleri nireden bilip

bilerler. Diýmek «Her milletiň bir resuly bardyr we resullary gelenligi üçin olar barada berilen höküm adalatsyz bolmaaz we hiç kimsä zulüm edilmez» (Ýunus, 47) beýany ylahy we ähli ýer yüzüne degişli hakykatdyr we hiç bir yklym ondan daşarda dälidir.

Doktor Mahmut Mustapanyň ýazan zatlaryna meňzeş ýazgylary hut özi bilen tanyşmak miýesser bolan kerkukly matematika pofessory, doktor Adyl Beý hem gürrüň beripdi. Doktorlyk ylmy işini Amerikada goran mahaly ýerli millet bilen ýyggy aragatnaşykda bolan Adyl Beý özüni haýran eden wakalary şeýle gürrüň berýär. Ýerli adamlar öz aralarynda tewhit akydesine uýgun ybadatlar edýärler we Allahyň iýmeýändigine, içmeýändigine, wagta tabyn däldigine ynanýandyklaryny aýdýarlar, hatda bu älemde bar bolan ähli zadyň Onuň eradasyna boýundygyny gaýtalap-gaýtalap aýdýarlar.

Şeýle hem birnäçe selbi we wujudy sypatlar barada gürrüň berýärler welin, düşüňjelerindäki bu beýikligi ýaşaýyşlaryndaky wagşylyk we çarwalyklary bilen bir ýerde göz önüne getirmek asla mümkin däldi...

Diýmek, gündogardan günbatara, dünýäniň iň çet künjeklerinde bu akyde we düşüňje birligi, diňe älemiň sahybynyň olara iberen ilçileriniň ýaýratmagy bilen düşündirip bolar. Çünki iň beýik filosoflarynyň hem akyl ýetirip bilmedik bular ýaly berk tewhit akydasyny wagşylykda ýaşaýan Mawmawlara, Neýamneýamlara ýa-da Maýýalara bermek asla mümkin däldir. Diýmek, ary bilen garynjanam eýesiz taşlamadyk Rahmeti Soňsuz ynsanlary hem pygambersiz goýmandyr, zamanlara we mekanlara olaryň üsti bilen nur çaýypdyr, jahanlary ýagtyldypdyr...

Indi bolsa soragyň ikinji tarapy bolan pygamberleri görmedik kimselere azap edilip edilmejekdigi baradaky meseläni açyklalyň.

Ilki bilen birinji bölümde belläp geçipdik, zemin hiç bir döwürde nur-u nebiwetden mahrum galmandyr... mahal-mahal az wagtlyk guraklyk duýulsa-da, yzy bilen çagbalap-çagbalap rahmet ýagmyry ýagypdyr. Şonuň üçin hem her şahs az-u köp bu rahmeti görüpdür, duýupdyr, dadypdyr we doýupdyr. Şeýle hem düýpli ýoýulmalaryň bolan yerlerinde ol pygamberden beýleki

pygambere çenli aradaky boşluk (fetret) döwründe şeýle bir çalt ýaýrap, töweregi garaňkylyga bogdurypdy. Her garaňkylygy bir aýdyňlyk, her aýdyňlygy bir garaňkylyk çalşyryp durýarka öz eradalarynyň daşynda garaňkylykda galanlara-da Hak rahmet buşlugyny buşlapdyr: «Biz pygamber ibermämizsoň azab görkezijilerden däldiris». (Isara, 15).

Diýmek ilki bilen oýarmak, soňra borçly etmek we has soňra-da azab ýa-da rahmet...

Hawa, mezheb ymamlary şahalara bölünip muňa biraz parhly düşüňärler. Mysal üçin, Ymam Maturidi we onuň tarapdarlary älemde her biri bir kitap münlerçe delil barka Allahy bilmeýän bagyşlanmaz diýýärler. Eşariler bolsa: «Biz pygamber ibermämizsoň azab görkezijilerden däldiris» diýen aýata daýanyp azaba mynasyp saýylmagyň teblygdan soňra boljagyny esas edip alýarlar.

Iki ymamyň nukdaý nazaryny bir pikire jemleýänler hem bar: bir adam hiç bir pygamberi görmändir, emma inkär meslegine girip buta-da çokunmadyk bolsa ol ähl-i nejatdyr. Çünki ynsanlaryň arasynda hiç hili deňeşdirmek we saýlamak ukybynyň bolmaýyşy ýaly, närse we hadysalardan many çykaryp bilmeýärler. Şonuň üçin beýle ynsanlar ilki yrşat edilýär, dogry ýola çagyrylýar ondan soňraky edýän hereketlerine görä olara jeza ýa-da sylag-serpaý berilýär.

Emma bir ynsan küfri özüne kâr edinip, onuň pelsepesini döredip we bilkastlaýyn Allaha garşy söweş yglan edýän bolsa, ol bu dünýäniň iň çet ülkesinde bolsa-da inkäriniň we dinsizligiň çezasyny çeker.

Netije hökmünde şuny aýtmak bolar. Allahyň pygamber ibermedik hiç bir yklymynyň bolmaýyşy ýaly pygamberleriň hem iberilmedik, uzaga çeken fetret döwri hem bolan däldir. Her döwrüň ynsanyna pygamberligiň getiren sergin şemaly azda-kände nesip edendir. Pygamberiň adynyň doly unudylan we eserleriniň zamanasy tarapyndan zaýalan ýurtlarda bolsa ikinji bir pygamber iberilýänçä aralykdaky döwürde, ýagny fetret döwründe ýaşan ynsanlar azaba duçar ediljek däldigi barada söz açylýar. Bilip bilkastlaýyn we aň-düşünjäň bilen inkäri uluhiýete gitmeseň bolýar.

Her zadyň dogrusyny ylmy bilen her-bir zady muhit (närseleri gurşan) bolan biler. Edebi makalalar